

خواستگاری اینترنتی

چه بسا، یکی از راههایی که امروزه برای ارتباط دختر و پسر وجود دارد، چت یا همان ارتباط اینترنتی است. آنچه که در این زمینه ضروری است، توجه شود، این است که اصل چت و ارتباط اینترنتی...

چه بسا، یکی از راههایی که امروزه برای ارتباط دختر و پسر وجود دارد، چت یا همان ارتباط اینترنتی است. آنچه که در این زمینه ضروری است، توجه شود، این است که اصل چت و ارتباط اینترنتی، در صورتی که منجر و منتهی به گناه نشود، اشکال ندارد؛ اما با توجه به حساسیت موضوع مهم زندگی یعنی همسرگزینی و شرایط فراوانی که احراز آنها لازم است، به دست آوردن همسر مناسب، از این طریق، مشکل به نظر می‌رسد.

چه بسا، یکی از راههایی که امروزه برای ارتباط دختر و پسر، وجود دارد، چت یا همان ارتباط اینترنتی است. آنچه که در این زمینه ضروری است، توجه شود این است که اصل چت و ارتباط اینترنتی، در صورتی که منجر و منتهی به گناه نشود، اشکال ندارد؛ اما با توجه به حساسیت موضوع مهم زندگی یعنی همسرگزینی و شرایط فراوانی که احراز آنها لازم است، به دست آوردن همسر مناسب از این طریق، مشکل به نظر می‌رسد؛ مگر اینکه در مراحل بعدی در مورد او تحقیقات رسمی صورت گیرد و فرد از این بابت مطمئن شود که همسر مورد نظر خود را یافته است.

از آنجایی که مرحله ازدواج برای هر فردی، نقطه عطف زندگی است و خوشبختی و بدبختی انسان تا حدود بسیاری بستگی به موفقیت و یا شکست در این امر مهم و حیاتی است، بهتر آن است در انتخاب و گزینش همسر و شریک زندگی بیشتر دقت نمود و تا هنگامی که از شایستگی و لیاقت فرد مورد نظر اطمینان پیدا نشده است، اقدامی صورت نگیرد.

بنابراین اگر آشنایی و شناخت طرفین، در اندازه و سطح همان چت باشد، به نظر نمی‌رسد برای چنین تصمیم سرنوشت سازی، کافی باشد؛ چون طبیعتاً خطا و انحراف و غیر واقعی بودن اطلاعات در این روش بسیار بالاست.

علاوه بر آن، اطلاعات به دست آمده، اگر هم صحیح باشد، برای امر ازدواج کافی نخواهد بود و تمام نیازهای اطلاعاتی را جواب نمی‌دهد، لذا تحقیق بیشتری در این زمینه لازم و ضروری است و با مراجعه مستقیم و حضوری به خانواده فرد مورد نظر و اطلاع از سطح فرهنگی اجتماعی، دینی و اخلاقی او و خانواده‌اش باید اطمینان بیشتری کسب کرد و همچنین با شناسایی دوستان نزدیک و کسب اطلاع از همکاران و محل کار او، میزان آشنائی و شناخت را بیشتر کرد.

در چنین امر بسیار مهمی، شخص باید با نگاه واقع بینانه و به دور از احساسات توأم با آگاهی کامل از وضعیت فرد مورد نظر و خانواده او، اقدام به چنین عمل سرنوشت سازی کند، تا در زندگی مشترک، دچار پشیمانی نشود و نگوید «ای کاش تحقیق بیشتری انجام می‌دادم و از تناسب او با خود اطلاع پیدا می‌کردم».

بنابراین، برای انتخاب و گزینش همسر زندگی برای یک عمر، توصیه بر این است که اول باید ملاک‌ها و معیارهای همسر لایق و شایسته را مطالعه نمود، در این راه باید از والدین محترم، نیز کمک گرفت و نظرات مشورتی آنها را هم به کار بست و درباره فرد مورد نظر تحقیق کافی و لازم [چه توسط خود و چه توسط خانواده محترم] به عمل آید و به صرف برخی گفته‌ها و شنیده‌ها یا نوشته‌هایی که از طریق چت و ارتباط اینترنتی به دست آورده شده، نباید اکتفا کرد.

در عین حال، لازم است به این نکته توجه داشت که منشأ و خاستگاه این مدل و روش خواستگاری و ازدواج، از دل فرهنگ و تمدن غربی بر آمده است که از بین رفتن پایه‌های بنیادین خانواده، پای بند نبودن به ارزش و باورهای دینی و وجود تفکرات لیبرالی به معنی آزادی خواهی در همه عرصه‌های زندگی، مهمترین مشخصه‌های این فرهنگ غربی است.

کارشناسان امر خانواده، معتقد هستند که در غرب ازدواج به معنای زن و شوهر شدن از طریق شرع و یا قانون، به نیت و هدف یک زندگی طولانی مدت با یکدیگر، در حال از بین رفتن است و شکل جدید و تازه‌ای از کنار هم زندگی کردن زن و مرد شایع شده است که اصلاً هیچ سختی و تناسبی با فرهنگ حاکم بر کشور ما ندارد.

این مدل ازدواج یا کنار هم زندگی کردن در غرب، به زندگی شریکی شایع است که در آن زن و مرد به عنوان زن و شوهر مورد خطاب قرار نمی‌گیرند؛ بلکه با عنوان شریک نزدیک یاد می‌شوند. از این رو آشنایی و خواستگاری و سپس ازدواج اینترنتی و چتی نیز برخاسته از چنین فرهنگی است.

حاکمیت چنین فرهنگی باعث می‌شود که آسیب‌هایی را برای چنین ازدواجی به دنبال بیاورد؛ به عنوان نمونه می‌توان به ارائه اطلاعات غلط از سوی یکی از طرفین به دیگری به هنگام آشنایی و خواستگاری، اشاره نمود؛ بنابراین در این‌گونه ارتباطات چگونه افراد می‌توانند به اطلاعات طرف مقابل اعتماد کنند؟

از آنجایی که به طور معمول، هنگامی که از طریق چت و اینترنت، ارتباط بین طرفین برقرار شود، به تدریج این رابطه بیشتر شده و زمینه علاقه به یکدیگر فراهم می‌شود و چه بسا در ادامه به وابستگی طرفین یا یکی از آن دو می‌انجامد و در صورتی که طرفین بخواهند اطلاعات داده شده را در جلسه حضوری مورد بررسی قرار دهند و تصمیم گیری کنند، چه بسا تصمیم گیری‌شان تحت تأثیر همان عشق و علاقه قبلی شده و نتوانند واقعیات را آن گونه که هست مشاهده کنند و تصمیم عاقلانه و واقع بینانه بگیرند. لذا پایه و اساس ازدواج این دو نفر، بر پایه احساسات گذاشته شده و در ادامه، زندگی سست و متزلزلی خواهند داشت. از این رو، انتخاب همسر از طریق چت و ارتباط اینترنتی، راه مطمئن و معقولی نمی‌تواند باشد.

بهترین راه این است که طرفین، موضوع را با خانواده‌ها مطرح کنند و بقیه راه را به آنان بسپارند. از طرفی وجود علاقه احتمالی میان طرفین، نباید مانع تحقیق در مورد شخصیت و خانواده طرفین و در نظر گرفتن حقایق شود. خلاصه اینکه عشق پاک در رتبه پس از عقل قرار دارد، نه قبل از آن و نباید دل انسان قبل از عقلش به کسی تعلق پیدا کند. اگر دل سبقت بگیرد، کار محاسبات عقلی دشوار می‌شود.

راه درست و صحیح، این است که به صورت آزادانه و مستقل، عقل فعالیت محاسباتی و مصلحت سنجی خود را انجام دهد و در صورتی که جواب و پاسخ مثبت داد، [البته لازم است از هر دو طرف که پاسخ تحقیقات و مشورت‌ها و محاسبات عقلانی مثبت باشد] آن‌گاه دل فعالیت احساسی خودش را داشته باشد و علاقه و محبت، امکان بروز و ظهور پیدا کند.

همچنین باید به این نکته توجه داشت که دیر شدن ازدواج نباید سبب شود که انسان به هر کسی بدون توجه به وجود حداقل معیارها در او، پاسخ مثبت دهد. این کار، می‌تواند مشکلات زیادی را در زندگی آینده انسان ایجاد کند.

ملاک و معیارهای ضروری انتخاب همسر

معیارها و ملاک‌هایی که در انتخاب همسر، از منظر دین لازم و ضروری است که در نظر گرفته شود عبارتند از:

1. تدین و دین دار بودن فرد

زیرا انسانی که دین ندارد هیچ ندارد و انسان بی‌دین در حقیقت مرده متحرک است و کسی که پای بند به دین [که اصلی‌ترین مسأله زندگی است] نباشد، هیچ تضمینی وجود ندارد که پای بند به رعایت حقوق همسر و زندگی مشترک باشد. از سویی انسان دین‌دار هرگز نمی‌تواند با همسر بی‌دین کنار بیاید و با هم زندگی سعادت‌مندانه‌ای داشته باشند.

2. داشتن اخلاق نیکو

که منظور داشتن همان صفات و خلق و خویهای پسندیده در نظر عقل و شرع است. در حقیقت، اخلاق و دین، دو ملاک و معیار اصلی در ازدواج و انتخاب همسر هستند.

در مورد اخلاق و دین که دو ملاک اصلی برای انتخاب همسر هستند، در روایتی از پیغمبر اکرم آمده است که حضرت فرمود: «إِذَا جَاءَكَ مِنْ تَرْصُونِ خَلْقَهُ وَ دِينَهُ فَرُوجُهُ إِلَّا تَقَعْلُوهُ تَكُنْ فِتْنَةً فِي الْأَرْضِ وَ فسادٌ كَبِيرٌ؛ هر گاه کسی که اخلاق و دینش را می‌پسندید برای خواستگاری نزد شما آمد، پس دختر خود را به نکاح او در آورید که اگر چنین نکنید، موجب آشوب و فساد بزرگی در زمین گردد.» [1]

در روایتی دیگری نیز آمده است، رَوَى يَعْقُوبُ بْنُ يَزِيدَ عَنْ الْحُسَيْنِ بْنِ بَشَّارٍ الْوَاسِطِيِّ قَالَ كَتَبْتُ إِلَى أَبِي الْحَسَنِ الرِّضَا ع أَن لِي قَرَابَةً قَدْ خُطِبَ إِلَيَّ ابْنَتِي وَ فِي خَلْقِهِ سُوءٌ فَقَالَ لَا تُزَوِّجْهُ إِنْ كَانَ سَيِّئَ الْخَلْقِ؛ حسن بن بشار واسطی گوید: به امام ابی الحسن الرضا علیه‌السلام طی نامه‌ای نوشتم که یکی از بستگان من دختر مرا خواستگاری کرده و کمی تند خو است، در پاسخ فرمود: اگر اخلاقش خوب نیست به وی زن مده. [2]

3. شرافت و اصالت خانوادگی که منظور نجابت و پاکی خانواده است

زیرا ازدواج دختر و پسر تنها پیوند و ترکیب دو فرد نیست؛ بلکه پیوند دو خانواده است و نمی‌توان گفت: «من می‌خواهم با خود این فرد ازدواج کنم و کاری به خانواده و فامیلش ندارم»؛ زیرا این فرد شاخه‌ای از این خانواده و از ریشه همان درخت خانواده تغذیه کرده است و صفات اخلاقی، روحی، عقلی و جسمی آن خانواده را از راه وراثت، محیط و عادات، به این فرد منتقل کرده است.

افزون بر آن، نقش خانواده‌ها در زندگی مشترک پسر و دختر بسیار عمیق است. در روایات نیز از ازدواج با دختر زیبایی فاقد خانواده اصیل و مذهبی نهی شده است؛ پیغمبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله در حدیثی، خطاب به مردم فرمود: «إِيَّاكُمْ وَ خُصْرَاءَ الدِّمَنِ. قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! وَ مَا خُصْرَاءُ الدِّمَنِ؟ قَالَ: الْمَرْأَةُ الْخُسَاءُ فِي مَتْنِبِ السُّوءِ؛ بپرهیزید از سبزه زاری که بر فراز مزبله‌ای روییده است. سؤال شد: ای پیامبر خدا! سبزه زار بر مزبله چیست؟ حضرت فرمود: زن زیبا رو که در خانواده پلیدی رشد کرده باشد.» [3]

4. عقل

در واقع همان نور افکنی است که جاده زندگی را روشن می‌کند و باید زن و شوهر برای اداره زندگی و تربیت فرزندان از نیروی عقل و فهم مجهز برخوردار باشند و رشد عقلی کافی پیدا کرده باشند؛ همان طور که ائمه اطهار ما را از ازدواج با افراد احمق و کم عقل نهی فرموده‌اند؛ پیامبر گرامی اسلام صلی‌الله‌علیه‌وآله فرموده‌اند: «از ازدواج با احمق بپرهیزید؛ زیرا هم نشینی با احمق مایه اندوه و بلاء و فرزندش نیز مهمل و بدبخت است.» [4]

5. تناسب و شایستگی فکری، اعتقادی، اخلاقی، رفتاری و خانوادگی

منظور از تناسب، این است که هر دو؛ یعنی زن و مرد از جهت علاقه و سلیقه فکری، اخلاقی و رفتاری و همچنین از نظر خانوادگی شباهت به هم داشته باشند و مراد از شایستگی، نیز این است که هر یک از دختر و پسر، طرف دیگر را در زمینه دارا بودن نقاط مثبت و نداشتن نقاط منفی فکری، اخلاقی و رفتاری طرف مقابل را شایسته بدانند.

پس تناسب دو طرفه، به معنی شباهت علاقه‌ها و سلیقه‌های فکری، اخلاقی، رفتاری و شایستگی طرفین، به معنی وجود نقاط مثبت و نبود نقاط منفی فکری، اخلاقی، رفتاری در طرف دیگر است.

6. پسند قلبی طرف مقابل یا همان علاقه حداقلی

منظور از پسند و علاقه قلبی این است که فرد، بعد از بررسی تناسب و شایستگی و پاکی در طرف مقابل، او را برای ازدواج، مناسب بداند و از جهت قلبی، تمایل به ازدواج با او پیدا کند و این علاقه به صورت تدریجی، با دیدن عملی تناسب‌ها و شایستگی‌های طرف، رو به افزایش برود و به عشق پایدار تبدیل شود.

البته ناگفته پیداست که این مقدار علاقه و پسند قلبی، حد اقل مقدار لازم برای انتخاب فرد است؛ زیرا اگر در صورت دیدن نقاط مثبت در طرف مقابل، ولی این مقدار علاقه و پسند، در او ایجاد نشود، احتمال دارد که بعد از ورود به زندگی مشترک هم به وجود نیاید و در نهایت، زندگی منجر به شکست شود.

روایت ابن ابی یعفور نیز مؤید همین این ملاک است. «عَنْ ابْنِ أَبِي يَعْفُورٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ قُلْتُ لَهُ إِيَّيْ أُرِيدُ أَنْ أَتَزَوَّجَ امْرَأَةً وَ إِنِّي أَبْغِي أَنْ أَرَادَا غَيْرَهَا قَالَ تَزَوَّجِ الَّتِي هَوَيْتَ وَ دَعِ الَّتِي يَهْوِي أَبْوَكَ؛ ابن ابی یعفور می‌گوید به حضرت صادق علیه‌السلام عرضه داشتم، من برای ازدواج زنی را انتخاب کرده‌ام و پدر و مادرم دیگری را، تکلیف من چیست؟ فرمود: آن را که خودت دوست داری اختیار کن و آن را که پدر و مادر پسندیده‌اند، رها کن.» [5]

چه بسا در مورد این روایت، این سوال مطرح شود که به چه دلیل، مراد از «هوی»، علاقه و پسند حداقلی طرف مقابل است؛ زیرا امکان دارد روایت در مورد لزوم عشق قبل از ازدواج باشد؟

«هوی» به معنای عشق و میل نفس به کار رفته است؛ اما در اینجا به دلیل وجود قرینه، هوی به معنای عشق نیست؛ به دلیل اینکه امام علیه‌السلام در مورد پسند پدر و مادر او، کلمه «هوی» را به کار برده است و معنا ندارد که پدر و مادر پسر، عاشق دختر باشند.

7. پسند ظاهر طرف مقابل

در روایتی از محمد بن علی بن الحسین آمده است، قال علیه السلام: إِذَا أَرَادَ أَحَدُكُمْ أَنْ يَتَزَوَّجَ فَلْيَسْأَلْ عَنْ شَعْرِهَا كَمَا يَسْأَلُ عَنْ وَجْهِهَا فَإِنَّ الشَّعْرَ أَحَدُ الْجَمَالَيْنِ؛ هر گاه یکی از شما بخواهد همسر اختیار کند، پس باید بپرسد که موی او چطور است، همچنان که از سیمایش سؤال می‌کند؛ زیرا موی زن خود یک بخش از دو جمال اوست.» [6]

منبع:

- [1]. تهذیب الاحکام، شیخ طوسی، ج 7، ص 39
- [2]. من لا یحضره الفقیه، شیخ طوسی، ج 3 ص 410
- [3]. بحار الأنوار، علامه مجلسی، ج 100، ص 222
- [4]. جعفریات، ص 92
- [5]. الکافی، ج 5، ص 401
- [6]. وسائل الشیعه، ج 20، ص 59

عقیل مصطفوی مجد